

IV. 31. 85
47

FACULTATIS PHILO-
SOPHICÆ
IN ACADEMIA LIPSIENSI
DECANUS

Lectores benevolos
ad actum Promotionis
BACCALAUREORUM

1670.

Crastino mane diei XVI. mensis Julii post horam 8.

solemniter celebrandum

officiose atq; amanter
invitat,

De Consuetudine Academiae Lips. in
ordinando Candidatis,

M. Thomasi, Elego. P. P.

*

85.

46

430

LITTERIS BREITKOPFIANIS.

FACULTATIS PHILO.
SOPHICÆ
IN ACADEMIA LIPSIBNSI
DEGANNUS

Doctoris laureatoris
ad aliam Promotionis
MAGISTRORUM

Magister Regius
Magister celebrandus
Magister Regius
Magister

857

AD Academicorum Graduum eodem articulo temporis capeffenda præmia si plures congregari eveniat, necesse est illis ordinem dari aliquem. Id verò duobus evenire modis potest. Aut enim ratio habetur eruditionis, ut quanto quisque expeditius atq; rectius ad Examinatorum quæsitæ respondit, tantò ponatur honoratiore loco; aut illis doctrinæ quasi ponderibus neglectis, ubi certum fuerit, neminem ex universis mercede, quam ambit, indignum esse, aliud quidpiam assumitur, quod è casu pendeat potiùs, quam ex illâ interrogantibus satisfaciendi majore solertiâ. Tametsi verò dubitari non potest, quin prior ista ratio quodam nitatur naturæ jure, quod & in Academiis non paucis custodiri hoc in genere scimus: Lipsiensi tamen nostræ semper approbavit se magis illa consuetudo posterior, quæ nec ipsa nullibi valens collocandi partes illas è fortunæ magis arbitrio, quam præsumptione gravioris in studiis industriæ vult pendere. Ergò, ut primæ tantùm Laureæ, quando nunc in eo sumus, ut eâ coronemus eruditorum Juvenum dodecadem, exemplum proferamus, ut quisque prior Depositionis in hâc Academiâ susceptæ ritu initiatus est, aut obligatione justâ civis noster factus, ita præcedit alterum in ipso renunciationis actu. Nemo Lector æquus vitio vertat nobis, si pervetustæ consuetudini patrociniûm, absq; ullius injuriâ, commodemus. Qui diversa sequuntur, habent illi, fateor, quo sua tueantur. Neque nobis tamen in hanc alteram partem idonea deest ratio. Illi suas leges juri, quod dictum est, naturali accommodant: æquum enim est, ut ubi sua virtuti pretia statuuntur, tantò quisque potiore sit numero, quanto in virtute progressionem fecisse majores deprehensus est. Nobis contra visum hîc fuit commodius, ut nostra conformaremus ad regulas Statûs legalis, quarum hæc una præcipua est, ut odiorum

A 2 semina

femina inter cives & contentionum evellantur. Quæ res ipsa qui-
 dem alteram quoque ingressis viam ita placuit, ut, si contingat eos
 concurrere, qui diversis temporibus idem sunt in eadem arte præmi-
 um consecuti, non tamen is præcedat, qui fortè ingenii laudibus abs-
 que controversiâ sit superior, sed quem fors coronaverit priorem.
 Nempe facilius ferunt homines in eâ se re vinci ab aliis, quam fortu-
 nâ, quam in eâ, quam sibi debet quisque: quòd in altero culpa omnis
 aliena, in altero maxima nostra esse videatur; noxæ verò alienæ op-
 probrium ferre nemo apud æquos iudices soleat. Itaque passim vide-
 as illi naturæ juri, quod rationem postulat haberi virtutis propriæ, à
 Legali statu obrogatam esse legem alteram, quæ jure potiore illum
 esse pronunciat, qui sit prior tempore; quæ certè quædam est præ-
 rogativa fortunæ. Neque in tonstrinis tantum & molendinis (a) hæc
 sanctio invaluit, ut qui alterius adventum casu occupavit, celerius
 absolvatur: sed eadem summis quoque regnis ac principatibus præ-
 scribere modum solet, ut qui prior in hanc lucem est editus, quâ in
 re profectò nulla nati hominis virtus est, is parente mortuo sceptrum
 excipiat imperii. Adeò paci ac tranquillitati publicæ consentanea
 visa res fuit, maximas quoque dignitates non virtutis magnitudine
 metiri, sed præventionem temporis, aut ratione simili: non aliâ profe-
 ctò de causâ, quam ut amputarentur inimiciæ radices. Tangit
 hanc rationem in argumento affini Aristoteles noster, neque nos
 operæ, credo, poenitebit, si locum ejus integrum hæc occasione ex-
 cutiamus, præsertim cum in eum incidens Hispanus scriptor Joannes
 Huartes (b) illo se duci patiatur ad comprobandum hunc ipsum
 Academicum Candidatos ordinandi morem, quem & nobis placere
 dictum est. Quærit ergò in problematibus Aristoteles (c): *cur vete-
 res premia certaminibus corporum posuerint, sapientiæ nullus quic-
 quam statuerit?* Respondet autem interprete Theodoro Gazâ his
 omninò verbis: (1) *An quia iudices, quod ad ingenium attinet, vel præ-
 stantiores, vel nihilò deteriores nimirum esse iis debent, qui inter sese
 certant?*

(a) Hinc proverbium: Wer ehe kômmt/ der mahlet ehe.
 (b) Scrutin. ingen. c. 16. p. 505 506. ubi tractat quæstionem: unde sit,
 quòd in ludo latrunculorum magis quam in ullo alio ad iram quis concitetur?
 (c) Sect. XXX. n. 11. f. m. 629.

88

certant? Quod si homines sapientiâ excellentiores certare deberent, proponereturq; præmium, arbitris sanè sibi carerent. At verò in certaminibus gymniciis quisque suo tantum aspectu judicare integrè potest. (2) Item auctor ille præmiorum tale suis hominibus certamen proponere noluit, unde inimicitie seditioesq; maximæ exorirentur. Homines enim, cum in re sui corporis aliquâ improbantur, non molestè omninò ferunt, neque iis infesti redduntur, qui ita judicaverint. At si stolidiores judicati sunt, iudicibus admodum ipsis succensent, atq; vehementissimè ferunt: quæ quidem res seditiosa & stolidæ est. (3) Ad hæc præmium præstantius esse suo certamine decet. Itaq; certaminum gymnycorum præmium optatius & præstantius, quàm ipsa concertatio est. Prudentiâ verò quodnam præmium præstantius esse possit? Ut de re totâ constet luculentius, sciendum, vetustas Græciæ Civitates magno Ludorum apparatu instituisse quondam certamina publica, in quibus auferret ille præmium, qui cæteros vicisset. Ratio verò certandi omnis quâdam virtute aut contentione corporis constabat potiùs, quàm animi: cursu enim res peragebatur, aut saltu, aut disco, aut jaculo, aut luctâ. Ac celebrantur maximè solennes quatuor Ludi, Isthmii, Nemei, Pythii, Olympiaci. Quibus illud ævum nihil habuit aut apparatu splendidius, aut famâ celebrius: adeò quidem, ut qui palmam hîc tulisset, is in omnium poneretur prædicatione maximâ. Corporis ergò viribus cum tanta forent constituta brabea, dignum inquisitione censuit Aristoteles, cur nullum planè præmium illi foret positum, qui sapientiâ, doctrinâ, ingenio alios anteverteret? De Græcis loquitur suis, & horum ætate præscâ. Nam apud nos quidem hodiè scimus illis etiam animi virtutibus certa esse honorum insignia definita. Sed horum nihil Græcia vetus, nihil magnoperè ante Capitolinos agones, Poëtarum inprimis certaminibus notos, Romanus orbis prævit olim posteritati. Quod cum mirari non immeritò possis, videamus, ad quarum nos causarum considerationem vocet Philosophorum princeps. Tres eæ sunt, quas ita brevissimè designes, si primam à defectu iudicum, alteram à defectu utilitatis, aut præsentia potiùs periculi, tertiam à defectu præmii dixeris esse petitam. Quod primo loco positum est, ad defectum iudicum pertinet. Græcorum illæ Respublicæ veteres popularis imperii formâ ferè continebantur.

A 3

Penes

Penes populum ergò & puniendi fontes, & honorandi virtute præ-
 ditos maxima erat potestas. Ergò si pedibus agenda res foret, si sal-
 tu, si luctâ: nemo erat vel ex infimâ populi fæce, quin idoneus esse
 iudex horum certaminum posset. Ad oculorum enim arbitrium,
 tota res veniebat exigenda. Finge jam Philosophos inter se decer-
 tasse, quis de rebus naturalibus acutissimè, de divinis solertissimè di-
 sputaret: quid hîc judicare poterat homo plebejus, si pro tribunali
 sederet? Nihil planè. Habet enim hoc genus hominum ocu-
 los quidem, quibus intueri pedes currentium possit; quibus
 æstimare ingenia disputantium, nullos habet. Hæc ergò pri-
 ma fuit Aristotelis ratio. Quam ex eo non satis accuratè pro-
 fert Huartes, dum *difficultatem* iudicii causatur, cum *planè nullum*,
 id esse potius indicet noster. Sic autem rationem ejus primam,
 circumloquitur: *in luctis & certaminibus corporalibus permitti,*
ut iudices certi dentur, qui de excessu ac primis, quibus alter alterum an-
tecellit, judicent: quippe quum proclive admodum sit vel visu digno-
scere, uter duorum melius saltet, uter velocius currat; justè dignèq; ei,
qui vicerit, premium adsignari potest. Sed in scientiis difficile admo-
dum est intellectu divinare, uter utrum præstet: quoniam causa spiritua-
lis ac multum subtilis est. Mox addit ea, de quibus planè nihil apud
 Aristotelem: *Præterea si iudex, inquit, ex malitiâ aut invidiâ distribu-*
ere premia cupiat, vix est, ut omnes fraudem animadvertere possint,
quoniam illud tale iudicium spectantium auscultantiumve sensibus admo-
dum est occultum. Tale nihil Aristoteli venerat hîc in mentem,
 qui Iudices planè queritur abesse, non malitiam eorum aut invidi-
 am parùm esse publicè observabilem indignatur. Enimverò sic est:
 Græcia vetus, quam democraticis imperandi formulis maximè de-
 lectatam fuisse dictum est, sapientiæ studia, ut in hoc regimine fieri
 amat, minimi faciebat. Ostendit Celeberrimus Conringius (d), a-
 pud hanc gentem serò literas coli cœptas, neque Scholas, accuratio-
 ris quidem doctrinæ, ullas olim, nisi à privatis institutas fuisse; sic
 Pythagoram, sic Æsculapium, sic Gorgiam, aliosq;ve, sic Socratem,
 sic Mathematicos docuisse; primo Platoni publicam fuisse conces-
 sam scholam, postq;ve hunc deinceps aliis, sed stipendio publico
 nullo;

(d) Dissert. 1. Antiq. Acad. p. 7. seqq.

nullo; neque jurisdictionem datam fuisse in discipulos magistris, aut immunitatem ullam concessam. Qui hoc animo fuerunt in literas, hi profecto, si maxime literati contenderent ingenii, manum non verterent. Qui ipsi culturam spreverant ingenii, ne poterant, quidem in controversiis ingeniosis agere iudices. Ac nescio an non impotentia hæc ex eo præcipue fonte processerit, quod illæ nationes priscae belli, quam pacis fuerint studiosiores. Ergo luctatores illis erant in pretio. Valebat aliquid ars horum ad bella. Philosophi contemnebantur. Quid enim Apollini cum Marte? Musis cum Bellonâ? Altera causa, ob quam denegata quondam sapientiæ præmia vult Aristoteles, periculum est ab inimicitia. Gravius enim dolet corporis, quam animi aliquâ virtute superari. Ergo indignamur iis, à quibus dejecti sumus. Hi duorum sunt generum: Iudices, ac Victores. De solo in Iudices odio agit hæc Aristoteles. Cui rectè ipsorum inter se competentium lites addi observat posse Doctor Hispanus. Sed num & hoc eidem assentiemur alteram hanc Aristotelis rationem præferendam esse præcedenti? Nolim ita iudicare, in præsentis quidem quæstione, & si priorem Aristotelis rationem rectè, ut fecimus, exponamus. Fateor, si quærat, quæ Majores nostros causa impulerit, ut Doctoribus, ut Licentiatis, Magistris, Baccalaureis ordinem ex prærogativâ sapientiæ dare nollent, optimè responderi, factum id esse simultatum amolendarum gratiâ. At verò, ubi cum Aristotele scruteris, cur isti veteres Græci gymniciis exercitiis luculenta præmia, sapientiæ certaminibus nulla invenerint: quam ipse causam primo posuit loco, ea nobis profecto cæteras pondere videtur anteire. Nam ne *tertia* quidem magno perè satisfacit, cum ait ideò denegata sapientiæ fuisse præmia, quod par illi præmium esse nullum queat. Quod verum est quidem: sed meminisse hæc oportet, ita nos esse homines comparatos, ut præmia sæpissimè non ex vero, sed ex opinione & affectu metiamur: in ponendis autem virtutum præmiis, non secus atque in venalium rerum constituendo pretio, magnam vim habere appetitum Emptoris. Nam sic &

— *pueris dant crustula blandi*
Doctores elementa velint ut discere prima.

Utique tali dulcedine maxime ducitur ætas tenella. Quis autem dicat

dicat, illo ingenii utcumque puerili cultu, nobilius aliquid ac præstantius esse crustulum? Neque nos adultos ista iudicii deserit imbecillitas. Ergo plerisque magis honor sapit, quam virtus, hoc est, umbra quam corpus: magno quidem corruptionis nostræ argumento, sed cui se applicantes qui Rempublicam regunt, haud peccant magis, quam pædagogi, qui melle pueros & saccharo ad primæ disciplinarum rudimenta perducunt. Ac profectò illa ratio Philosophi nostri postrema minimè persuasit ætatibus posteris, ut de collocandis sapientiæ præmiis, qualia sunt illi gradus Academici, nihil cogitationum susciperent. Quin potius, ubi cœperunt æstimari bonæ literæ, simul harum cultoribus distribui cœpta sunt præmia. Gymnicorum autem istorum certaminum nullum apud nos hodiè vestigium est, nisi in torneamentis, (quæ & ipsa tamen frequentari desinere,) aut jaculationibus ad scopum, volucremve ligneam sublimi perticâ erectam. Alia nimirum tempora mores alios postulerunt, & à plebejis formis in melius mutata Resp. honorem illis artibus habent, quibus Rectores nostri, horumque Consilarii præter cæteros sunt instructi. Sed cur sua literatis præmia non eâ lege, ut sua luctatoribus olim isti, deferimus? Qui se exercebant in stadio, currebant quidem omnes, sed unus accipiebat brabeum (e). Nos, ubi se dat copia petitorum, omnes ornamus brabeo, neminem excludimus, nisi penitus indignum probaverit examen. Nimirum hîc jam patefacit se locus illi rationi, cui in aliâ quæstione secundas dederat Philosophus, nos in hâc non dubitamus dare primas. Fac è decem petitoribus unum à nobis coronari solum; reliquos excludi. Magis indignabuntur, quam illi olim cursores. Enimverò cursu vinci, corporis quædâ imbellia est; eruditione superari, opprobrium animi. Formare sibi corpus nemo potest, animû potest. Itaque alterum in infortunio ponitur, alterum in dedecore; gravius autem vulneratur hominis animus dedecore, quam infortunio. Imò quasi etiam ad laudem pertineant corporis nævi, horum commemoratio blanditiis intervenire solet interdum: quomodo apud Homerum, Juno non putabat blandiri se Vulcano filio posse, nisi claudipedem (f) ap-

(e) 1. Cor. 9. v. 24.

(f) appellaret (g). Et quis nescit, nobilissimis Romanorum quibusdam atque Græcorum cognomina fuisse ab aliquo corporis vitio imposita? quorum eos adeò non puduit, ut splendoris ergò vel in familiam interdum transferrent. Ergò si de corporis pulcritudine disceptetur, facilè quis vinci se feret. At verò si animi dotes veniant in pugnam:

Qui velit ingenio cedere, nullus erit.

Quare minus probat se nobis institutum Caligulæ Cæsaris de certamine Græcæ latinæq; facundiæ, quo fiebat,

ut Lugdunensem Rhetor dicturus ad amicum

palleret, contemplatione videlicet pœnæ, quæ maneret eum, qui maximè displicuisset. Quanto sapientiùs majores nostri, qui fraudari neminè voluerunt eruditionis præmio, utut admissus in certamè doctissimo foret inferior. Verùm hîc factum est ineptâ quâdam ludorum veterû imitatione, ut, qui honor esse debuit, propè abierit in infamiam. Qui stetit unus omnium bellissimè, hunc eximio quodam præ universis honore maectabant Academia nonnullæ. Talem Lovaniensem describit Vernulæus (b) cum agit de gradu Licentiæ in Facultate Artium: *Ubi enim, inquit, omnium (Candidatorum) renunciatus est primus, in ejus Gymnasio tres dies ac noctes campano ære signum datur, pulsaturq; & studiorum vacatio indicitur. Alia præterea publica latitiæ signa. Plurimi hunc honorem juvenis æstimat, & in omnium oculis est, qui reportat.* Sed ex eodem Vernulæo (i) intelligimus, ultimum in his promotionibus locum sic evuluisse, ut eo collocari fuerit Natali Rosseu inter pœnas homicidii. An igitur ex his talibus initiis profectum est, ut ignominia quædam nota haberetur, ultimum renunciari? Quam tametsi demere laboraverunt, qui faciendorum sumptuum remissione veluti mercati sunt eos, qui ultrò vellent omnibus postponi: nihil tamen effecerunt, nisi ut illa turpitudi-

B

tudi-

(f) κυλλοποδιωνα. Deminutivum hoc esse volunt, ut claudipedunculum vertere liceat. Tale est & Itolorum Zoppettino apud Petr. Victor. lib. XXIX. var. lect. c. 19.

(g) Vide Victor. d. l. Muret. XI. Var. Lect. 10. Plutarch. de aud. Poët. (Tom. I. Moral. p. 51.)

(b) Lib. II. Acad. Lovan. c. 6, p. 120.

(i) Ibid. p. 125.

tudinis opinio transfret ab ultimo ad eam, qui gratuitos antecederet proximus. Nullum his incommodis, nullum simultatibus, quæ collidere vel amicissimos alioquin ex istâ ratione solent, remediū est præsentius, quàm si procedere Candidati jubeantur eâ serie, quam quævis causa parit potius, atque literariæ supellectilis æstimatio. Cessat enim ex hoc in vento invidia, cessat indignatio, quæ aliàs ut sumus homines, etiamsi haudquaquam iniquo judicio rejectus in extrema sis, turbare concordiam solet. Qui cursu relinquitur, diffiteri se relictum non potest. At qui eruditione posterior est, sæpè nescit se victum, quòd intelligentiâ res hæc geratur, nec monstrari manu queat. Id quod facit, ut ipsi nonnunquam Judices, dum alius alium præfert, nec idem omnium est calculus, scindantur in factiones. Quid verò si iidem affectūs etiam adferant corruptos? Annon evenire sic poterit, ut quos eruditione debebant, sanguine, loculis, gratiis metiantur, sibiq; eorum quos læserunt odia, nec injusta consciscant? Sed age, n hil hîc peccetur. Ipsa ingeniorum comparatio perquam difficilis est ac labrica, in tot præsertim tam diversarum artium quæstionibus: quarum inter ipsas pondera nunquam inventus est, quod sciam, qui ad minus usque non dicam exegerit, sed exigere saltem tentaverit. Certè admodum laboriosam esse oportet Lovaniensium hæc in re curam, dum, quod Vernulæns k) testatur, *omnium responsa singuli, qui examinant, in chartam conjiciunt, domi relegunt, ordinem omnium ac singulorum constituunt scribuntq;.* Tanto videlicet sudore opus est, ut extundatur tandem aliquid, quod paucissimis placeat, plurimos offendat, animos discipulorum pariter & Magistrorum dissociet. Ergò rationem, quæ istam in partem æffertur: fieri hoc pacto, ut accendatur diligentia studiosorum, ubi intellexerint, præmia cuilibet ex meritis tributum iri: malo his tot ac tantis incommodis commemorandis refellere, quàm cum Huarte l) respondere, fieri posse, ut è duobus acuto alter ingenio citrà laborem ullum sibi scientiam acquirat, rudis alter ac stupidus sudando ne tantillum quidem proficiat: quâ ratione periturum huic industriæ suæ fructum, illi negligentiam indemnem futuram. Quæ quidem respondendi ratio non satis est huic generi apta. Nec

k) *ibid.* p. 120.

l) *Scrutin, ing.* p. 507. 508.

Nec enim debet illud, quod evenit frequentissime, spectantibus id opponi, quod opido rarum est. Satis interim ita dictum pro Academia nostrae consuetudine. Quam ut haecenus, ita in crastina quoque Baccalaureorum duodecim, quam feliciter cedere jubeat. DEUS, renunciatione matutina observabimus. Ordo eorum est, qui sequitur:

- I. JACOBUS FRIDERICUS Müller /
Syrâ - Variscus.
- II. GOTOFREDUS Barth / Lipsiensis.
- III. GOTOFREDUS Böttner / Schofsdor-
fensis Silesius.
- IV. CHRISTOPHORUS Müller / Theu-
mâ-Variscus.
- V. Christfried Wächtler / Grimensis.
- VI. CHRISTIANUS RUDOLPHUS Müller /
Dresdensis.
- VII. JOHANNES MICHAEL Gutbier /
LongoSalissâ - Thuringus.
- VIII. JOHANNES GEORGIUS Schubert /
Zittaviâ - Lusatus.
- IX. JOHANNES SEBASTIANUS CÆ-
LIUS, Græslitiensis Bohemus.
- X. HEINRICUS HILLEBRANDUS,
Rydzinensis Polonus.
- XI. HEINRICUS JONATHAN Weren-
berg / Ileburgensis.
- XII. SIMON Bernau / Thoruniensis.

Nemo

Nemo est horum, quin eruditionis tantam nobis copiam probaverit, ut dignum haberemus primitiis honorum Academicorum. Neque adeo dubitabit ipse Rector Academiae Magnus, cui Promotoris officium fors obtulit, Vir Ampliss. atque Excellentiss. Dn. JOHANNES ITTIGIUS, Phil. ac Medicinæ Doctor, Facultatis nostræ Senior, Physices Professor Publicus &c. oratione præmissâ ipsorum, ut ita loquar, capitibus laurum inspergere. Quæ res actum hunc nostrum vel ipsâ exempli raritate dabit illustriorem. Ut autem non minus illustris fiat Audientium celebritate, quotquot in hoc oppido bonas amant literas, Nobilitate, Doctrinâ, Prudentiâ conspicuos Viros, & ipsius Magnifici Promotoris, & nostro nomine cum honoris debiti singulis præfatione rogamus, ut velint huic solennitati frequentes interesse. Idem vel ultrò facturam esse Studiosorum Politissimam Coronam, nobis pollicemur. PP. Lipsiæ d. XV. Julii Anno M DC LXX.

Literis JOH. ERICI HAHNII.

atos,
sqve,
suno
stram
mitti-
gram
mum
ostræ
poris
ex iis
Cui
lexo-
felici
a.

F A
IN A
D H
BAC
Craftino

IV. 31. 85
47
ILO-
SIENSI
U S
is
RUM
post horam 8.
in
P.
85.
46
4:30
COPFIANIS.

